

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 6201/2022
20.10.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, обоје из ..., чији је заједнички пуномоћник Владимир Пудар, адвокат из ..., против тужених ВВ и ГГ, обоје из ..., чији је заједнички пуномоћник Велимир Којић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2461/21 од 23.02.2022. године, у седници одржаној 20.10.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2461/21 од 23.02.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужених за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 374/2016 од 14.06.2021. године, ставовима првим и другим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да је ништав Уговор о зајму од 01.01.2013. године, закључен између тужених као зајмодаваца и тужилаца као зајмопримаца, оверен код Градске управе Града Новог Сада под бројем ../2013 од 15.01.2013. године. Ставом трећим изреке, тужени су обавезани да тужиоцима солидарно накнаде трошкове парничног поступка од 299.794,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужилаца за исплату законске затезне камате на досуђени износ трошкова поступка у периоду од дана доношења пресуде до дана извршности.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2461/21 од 23.02.2022. године, ставом првим изреке жалба тужених је усвојена и првостепена пресуда преиначена, тако што је одбијен тужбени захтев којим су тужиоци тражили да се утврди да је ништав Уговор о зајму од 01.01.2013. године, закључен између тужених као зајмодаваца и тужилаца као зајмопримаца, оверен код Градске управе Града Новог Сада под бројем ../2013 од 15.01.2013. године и тужиоци обавезани да туженима накнаде трошкове поступка од 365.084,50 динара. Ставом

другим изреке, тужиоци су обавезани да туженима накнаде трошкове жалбеног поступка од 67.500,00 динара.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију због погрешне примене материјалног права и погрешно утврђеног чињеничног стања.

Тужени су поднели одговор на ревизију, захтевајући накнаду за трошкове њеног састава.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, у смислу одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 72/11, ...18/20), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су супружници, који су са туженима (такође супружницима), дуги низ година били у пријатељским односима, као и да су почев од септембра 2010. године били у уговорном односу поводом више закључених уговора о зајму и то: по уговору о зајму од 01.09.2010. године у коме је у члану 1. наведено да се зајмодавац обавезује да зајмопримцу да на коришћење 20.000 евра по потписивању овог уговора, са каматом по стопи од 5% месечно; по уговору о зајму од 15.11.2010. године у коме је у члану 1. наведено да се зајмодавац обавезује да зајмопримцу да на коришћење 10.000 евра по потписивању овог уговора, са каматом по стопи од 2,5% месечно, као и по уговору о зајму бр. 1А/11 од 01.09.2011. године у коме је у члану 1. наведено да се зајмодавац обавезује да зајмопримцу да на коришћење 20.000 евра по потписивању овог уговора, са каматом по стопи од 5% месечно, а да је приликом закључења овог уговора тужени предао тужиоцу 5.000 евра, јер се износ од 20.000 евра већ налазио код тужиоца по ранијем уговору о зајму од 01.09.2010. године. Почев од закључења уговора о зајму од 15.08.2011. године као уговорне стране учествују и тужена као зајмодавац и тужила као зајмопримац. Тужиоци су 18.12.2011. године позајмили од тужених износ од 1.000 евра ради припремања крсне славе, са роком враћања од три дана. О овој позајмици тужиоци и тужени нису сачинили уговор у писаној форми. Тужени као зајмодавци и тужиоци као зајмопримци су 15.02.2012. године закључили у писаној форми и Уговор о зајму бр. 3/12, у коме је члану 1. наведено да се зајмодавци обавезују да зајмопримцима дају на коришћење 4.266 евра по потписивању овог уговора, са каматом по стопи од 5% месечно. Наведени уговори су у међувремену били предмет измена у делу уговореног рока враћања зајма, тако што је накнадним изменама рок враћања суцесивно продужаван (све ближе наведено у нижестепеним пресудама).

Како су парничне странке биле у уговорном односу поводом зајма по више закључених уговора, дана 01.01.2013. године тужени као зајмодавци са једне стране и тужиоци као зајмопримци са друге стране закључили су у писаној форми предметни уговор о зајму према ком зајмодавци дају, а зајмопримци прихватају зајам од 40.000 евра на коришћење по потписивању овог уговора, уговорена је каматна стопа од 6% годишње и рок враћања од 36 месеци односно до 31.12.2015.

године у пуном износу са обрачунатом каматом, а уговорне стране су потписе на овом уговору оверили код Градске управе Града Новог Сада под бројем ../2013 од 15.01.2013. године. Износ од 40.000 евра представља обрачунао укупно дуговање по раније закљученим уговорима о зајму, чију висину су тужилац и тужени споразумно утврдили. До наведеног износа дошли су тако што су главницу од 36.000 евра (у коју спада 10.000 евра по уговору о зајму од 15.11.2010. године, 25.000 евра по уговору о зајму 1А/11 од 01.09.2011. године и 1.000 евра зајма за припремање крсне славе), сабрали са каматом у износу од 4.000 евра, чију су висину споразумно одредили. Тужилац је састављао текст свих писаних уговора о зајму.

Дана 16.01.2016. године тужени је послао СМС поруку тужиоцу у којој је навео: „Рок за враћање дуга је истекао 31.12.2015. године“, а тужилац је одговорио поруком: „Знам да је истекао, ја нисам добио још ништа од тужилаштва за ДД, а посао који сам годину дана припремао је одложен ради поремећаја тржишта и драстичног пада цена деривата. Тешко је кад си немоћан да утичеш на неке ствари, планирао сам да ћу моћи из тог посла већи део решити, али...“. Тужени је на то одговорио: „Знао си и ћутиш. А ово причаш већ три године“. Тужени су 24.02.2016. године поднели тужбу Вишем суду у Новом Саду против тужилаца, са захтевом да им по основу уговора о зајму од 01.01.2013. године исплате износ од 40.000 евра са припадајућом каматом до 31.12.2015. године у укупном износу од 7.200 евра, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Правноснажним решењем Вишег суда у Новом Саду П 56/16 од 26.01.2017. године одређен је прекид поступка до правноснажног окончања овог парничног поступка.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом члана 66. Закона о облигационим односима усвојио тужбени захтев оценивши да приликом закључења спорног уговора од 01.01.2013. године није извршена примопредаја новчаног износа од 40.000 евра, већ су закључењем тог уговора парничне странке само обрачунале укупно дуговање по раније закљученим уговорима о зајму, налазећи да је зато овим уговором само створена привидност његовог постојања, те да није стварно закључен уговор о зајму у смислу одредбе члана 557. ЗОО.

Другостепени суд је одбио тужбени захтев оценивши да чињеница што при закључењу предметног уговора од 01.01.2013. године није извршена примопредаја новца, није од суштинског значаја за његову правну ваљаност. У контексту утврђења да је овим уговором у ствари учињена измена више раније закључених уговора о зајму по основу којих је извршена примопредаја новца, у том износу. Следом тога је оценио да то није привидан правни посао, па тиме ни ништав уговор у смислу члана 103. ЗОО, већ да је он настао као резултат сагласне воље уговарача да регулишу међусобне односе по раније закљученим уговорима, а да је заједничка воља манифестована прихватањем спорног уговора без примедби и стављањем потписа свих уговорних страна на сачињено писмено.

По оцени Врховног касационог суда одлука другостепеног суда је заснована на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 26. Закона о облигационим односима (ЗОО), прописано је да је уговор закључен када су се уговорне стране сагласиле о битним састојцима уговора, чланом 28. овог закона, воља за закључење уговора може се изјавити речима, уобичајеним знацима или другим понашањем из кога се са сигурношћу може закључити о њеном постојању, те да изјава воље мора да буде учињена слободно и озбиљно, а према члану 66. став 1. наведеног закона, привидан уговор нема дејства међу уговорним странама, али ако привидан уговор прикрива неки други уговор, тај други уговор важи ако су испуњени услови за његову правну ваљаност (став 2).

Сагласно наведеном, привидан – симулован уговор спада у категорију послова у којима воља није истинска, односно учесници тог правног посла свесно изјављују нешто што заиста не желе. Међутим, у конкретном случају је утврђено да су парничне странке почев од септембра 2010. године у уговорном односу поводом више закључених уговора о зајму, који су у међувремену били предмет измена у делу уговореног рока враћања зајма, тако што је накнадним изменама рок враћања сукцесивно продужаван, као и да су предметним уговором од 01.01.2013. године коначно уређени односи између парничних странака по основу већег броја позајмица које су вршене тужиоцима, и то тако што је овим уговором извршен пресек дуговања и утврђен коначан износ обавезе тужилаца по овом основу у погледу износа позајмице, рока враћања и исплате камате, а уговорне стране су потписе на овом уговору оверили код Градске управе Града Новог Сада под бројем ../2013 од 15.01.2013. године. Имајући у виду наведено, тужени су испунили своју уговорну обавезу, зајам су дали управо како је то и констатовано у уговорима о зајму (од 01.09.2010. године, 15.11.2010. године, 01.09.2011. године и усменог уговора о зајму од 18.12.2011. године), при чему је детаљно хронолошки утврђен след догађаја у вези закључења наведених уговора о зајму, па по оцени Врховног касационог суда правилан је закључак другостепеног суда да је предметни уговор од 01.01.2013. године био израз слободне воље странака да регулишу међусобне односе поводом раније закључених уговора о зајму те као такав није недопуштен, због чега нема разлога који указују на симулован правни посао у смислу члана 66. ЗОО, ни разлога који указују на апсолутну ништавост у смислу члана 103. истог закона. Стога су неосновани наводи ревизије тужилаца да су ови уговори о зајму привидни уговори јер су парничне странке заправо биле у пословном односу са ДД, те да су заједно улагали у непокретности, јер је терет доказивања у смислу члана 231. став 2. ЗПП био на тужиоцима, будући да у прилог наведеног нису пружили одговарајуће доказе.

Неосновани су наводи ревизије да је камата била одлучујућа побуда за закључење уговора о зајму који су претходили закључењу предметног уговора о зајму од 01.01.2013. године и да су ранији уговори били оптерећени зеленашким елементима - каматама по стопи од 5%. Наиме, тужиоци нису доказали да су се приликом закључења уговора о зајму зајмодавци користили стањем нужде тужилаца, тешком материјалном ситуацијом, недовољним искуством, лакомисленošћу или зависношћу и да су тиме остварили несразмерну корист на штету тужилаца. Напротив, тужилац АА као економиста морао је бити свестан ризика које носи задуживање и правни значај обавезивања на новчане износе са каматом која је наведена у уговорима о зајму, а посебно имајући у виду утврђену чињеницу да је тужилац састављао текст свих писаних уговора о зајму.

На основу изнетог, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је одбио захтев тужених за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију, с обзиром да нису били нужни за вођење ове парнице, у смислу члана 154. став 1. ЗПП, због чега је у смислу одредбе члана 165. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Председник већа-судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић